
INFORMATIE OVER DE DOORLICHTING

BUITENGEWOON SECUNDAIR ONDERWIJS – DOORLICHTINGSSCENARIO J

Beste directeur

Met deze leidraad willen we u meer duiding geven bij de doorlichting die plaatsvindt in uw school. We verduidelijken voor u wat kenmerkend is voor de doorlichtingsaanpak, welke onderzoeksvragen we stellen en welke onderzoeken we uitvoeren. We kaderen met welk doel we bepaalde gesprekken voeren, observaties uitvoeren en documenten bestuderen. We lichten toe hoe een doorlichting verloopt en hoe u als beleidsteam of schoolteam mee vorm kan geven aan de doorlichting. U vindt informatie over hoe u zich als school kan voorbereiden op een doorlichting. Daarnaast gaan we in deze leidraad ook in op antwoorden op veelgestelde vragen. Tot slot informeren we u hoe u na een doorlichting feedback kan geven.

Raadpleeg zeker ook onze website www.onderwijsinspectie.be. U vindt daar alle ondersteunende documenten bij de doorlichting (te bezorgen informatie, ontwikkelingschalen ...).

Na aankondiging van de doorlichting neemt de teamcoördinator van het doorlichtingsteam contact op om praktische afspraken te maken en vragen te beantwoorden.

Wij hopen dat deze informatie voor u nuttig is en bijdraagt tot het welslagen van de doorlichting. Wij wensen u daarbij alvast alle succes!

*Lieven Viaene
Inspecteur-generaal*

24-01-24

Inhoud

1	Inspectie 2.0 op maat!.....	3
2	De onderzoeksvragen van de doorlichting.....	4
3	Het doorlichtingsscenario.....	7
3.1	Het onderzoek naar de kwaliteitsontwikkeling.....	7
3.1.1	Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?	7
3.1.2	Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?.....	8
3.1.3	Veelgestelde vragen en antwoorden.....	8
3.2	Het onderzoek naar de onderwijsleerpraktijk	10
3.2.1	Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?	10
3.2.2	Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?.....	11
3.2.3	Veelgestelde vragen en antwoorden.....	11
3.3	Het onderzoek naar de leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen.....	12
3.3.1	Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?	12
3.3.2	Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?.....	13
3.3.3	Veelgestelde vragen en antwoorden.....	13
3.4	Het onderzoek naar het beleid op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne.....	15
4	Het doorlichtingsverslag en het advies	15
5	Hoe kan u zich voorbereiden op de doorlichting?	17
6	Hoe kan u feedback geven op de doorlichting?	17

24-01-24

1 Inspectie 2.0 op maat!

Voortaan lichten we nog meer door op maat van de school. Wat betekent dat? U vindt meer informatie in ons [filmpje](#).

Wat is kenmerkend voor de doorlichtingsaanpak Inspectie 2.0?

- De onderwijsinspectie licht methodologisch onderbouwd door en deelt samen met de scholen en de begeleidingsdiensten eenzelfde referentiekader voor onderwijskwaliteit: [het OK](#).
- Net zoals in het OK staat ook in elke doorlichting de leerling centraal.
- De onderwijsinspectie licht elke school minstens één keer om de zes jaar door.
- De onderwijsinspectie gaat met de school in dialoog over haar kwaliteitsontwikkeling en haakt daarbij in op de interne kwaliteitszorg van de school.
- De onderwijsinspectie beperkt de administratieve lasten en vraagt enkel bestaande informatie die een rol speelt in de schoolwerking.
- De onderwijsinspectie neemt een controlerende én stimulerende rol op.
- De onderwijsinspectie wil scholen vertrouwen geven en vertrekt van het uitgangspunt dat de school de eerste verantwoordelijke is voor haar kwaliteit.

Op welke manier willen we sterker differentiëren tussen scholen?

Op vijf manieren willen we sterker differentiëren tussen scholen:

1. Door de **inhoud** van de doorlichtingen te variëren.
2. Door het **aantal inspecteurs** in een doorlichtingsteam af te stemmen op de school (op het aantal vestigingsplaatsen, inschrijvingen, leraren, onderwijsvormen ...).
3. Door het **aantal dagen** van een doorlichting af te stemmen op de school.
4. Door de **frequentie van de doorlichtingen** af te stemmen op de school.
5. Door tussen twee doorlichtingen een of meer **tussentijdse bezoeken te laten plaatsvinden**. Deze bezoeken verschillen in inhoud en frequentie.

De differentiatie vindt plaats op basis van de gegevens uit de [DataWijzer](#) (zodra deze beschikbaar is) en vorige doorlichtingsverslagen.

Met Inspectie 2.0 op maat beoogt de onderwijsinspectie vijf doelen:

1. We stellen **de ontwikkeling van de leerling of cursist** centraal en dragen bij aan optimale leerkanen voor alle lerenden.
2. We verhogen de frequentie van de contacten met de scholen om zo **meer stimulansen en impulsen** te geven.
3. We verhogen **de efficiëntie en de effectiviteit van de onderwijsinspectie**.
4. We **versterken de samenwerking** tussen de scholen, de pedagogische begeleidingsdiensten en de onderwijsinspectie.
5. We dragen bij tot het onderwijsbeleid door een **breed en actueel beeld** te bieden van de onderwijskwaliteit en de kwaliteitsontwikkeling in de scholen.

24-01-24

2 De onderzoeksvragen van de doorlichting

Welke onderzoeksvragen stelt de onderwijsinspectie in dit doorlichtingsscenario?

De doorlichting biedt een antwoord op twee onderzoeksvragen.

1. In welke mate ontwikkelt de school haar eigen kwaliteit met bijzondere aandacht voor de aansturing en kwaliteitsbewaking van **de onderwijsleerpraktijk en de leerlingenbegeleiding?**
2. In welke mate verstrekt de instelling kwaliteitsvol onderwijs waarbij **de afstemming op het gevalideerde doelenkader, het onderwijs en de begeleiding op maat, de materiële leef- en leeromgeving, de leerlingenevaluatie, de leereffecten (OV4), de passende begeleiding op school- en doelgroepniveau en de ondersteuning van teamleden** tegemoetkomen aan de kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader en respecteert ze de regelgeving?

Welke kwaliteitsverwachtingen uit het referentiekader voor onderwijskwaliteit onderzoekt de onderwijsinspectie in dit doorlichtingsscenario?

Kwaliteitsontwikkeling	Beleid	Resultaten en effecten
De school ontwikkelt haar kwaliteit vanuit een gedragen visie die vertaald is in de onderwijsleerpraktijk.	De school ontwikkelt en voert een gedragen, geïntegreerd en samenhangend beleid rekening houdend met haar (ped)agogisch project.	De school bereikt de minimaal gewenste output bij een zo groot mogelijke groep van lerenden.
De school evalueert haar werking cyclisch, systematisch en betrouwbaar vanuit de resultaten en effecten bij de lerenden.	De school geeft haar organisatie vorm op het vlak van cultuur en structuur.	De school streeft naar welbevinden en betrokkenheid bij alle lerenden en het schoolteam en naar tevredenheid bij ouders en bij andere relevante partners.
De school borgt en ontwikkelt de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk.	De school werkt participatief en responsief.	De school streeft bij elke lerende naar zoveel mogelijk leerwinst.
	In de school heerst een innovatieve en lerende organisatiecultuur.	De school stimuleert de studievoortgang van elke lerende.
	De school bouwt samenwerkingsverbanden uit die het leren en onderwijzen ten goede komen.	De school waarborgt de toegang tot onderwijs voor elke lerende.
	De school communiceert transparant over haar werking met alle betrokkenen.	De school streeft naar effecten op langere termijn bij alle lerenden.
	Onderwijskundig beleid	
	De school ontwikkelt en voert een doeltreffend beleid op het vlak van leren en onderwijzen.	
	Personeels- en professionaliseringsbeleid	
De school ontwikkelt en voert een doeltreffend professionaliseringsbeleid en heeft hierbij specifieke aandacht voor beginnende leraren.		

24-01-24

Ontwikkeling stimuleren	
Doelen	Begeleiding
Het schoolteam realiseert doelgericht een brede en harmonische vorming die betekenisvol is.	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm vanuit een gedragen visie en systematiek en volgt de effecten van de begeleiding op.
Het schoolteam hanteert doelen die sporen met het gevalideerd doelenkader en zorgt voor samenhang tussen de doelen.	Het schoolteam biedt begeleiding zowel op het vlak van Leren en studeren, onderwijsloopbaan, psychisch en sociaal functioneren als preventieve gezondheidszorg.
Het schoolteam hanteert uitdagende en haalbare doelen.	Het schoolteam biedt elke lerende een passende begeleiding met het oog op gelijke onderwijskansen.
Het schoolteam expliciteert de doelen en de beoordelingscriteria.	Het schoolteam geeft de begeleiding vorm samen met de lerende, de ouders/thuisomgeving en andere relevante partners.
Vormgeving onderwijsleerproces en leef- en leeromgeving	Opvolging
	Het schoolteam evalueert op een brede en onderbouwde wijze het onderwijsleerproces en het behalen van de doelen
De leef- en leeromgeving en de onderwijsorganisatie ondersteunen het bereiken van de doelen.	Het schoolteam stuurt het onderwijsleerproces bij op basis van de feedback- en evaluatiegegevens.

Hoe beoordeelt de onderwijsinspectie?

Voor elk onderzoek situeert het doorlichtingsteam de kwaliteitsontwikkeling en de kwaliteit van de school aan de hand van ontwikkelingsschalen. Door met ontwikkelingsschalen te werken, wil de onderwijsinspectie het schoolteam stimuleren om de eigen kwaliteit te (blijven) ontwikkelen. De ontwikkelingsschalen zijn gebaseerd op het OK en bestaan telkens uit vier ontwikkelingsniveaus.

De ontwikkelingsschalen in dit doorlichtingsscenario zijn:

- voor het onderzoek **kwaliteitsontwikkeling en leerlingenbegeleiding**:
  - o K1 Visie en strategisch beleid
  - o K2 Organisatiebeleid
  - o K3 Onderwijskundig beleid
  - o K4 Cyclische evaluatie van de kwaliteit
  - o K5 Betrouwbare evaluatie van de kwaliteit
  - o K6 Borgen en bijsturen
- voor het onderzoek **onderwijsleerpraktijk en leerlingenbegeleiding**
  - o O1 Afstemming op het gevalideerd doelenkader
  - o O2 Onderwijs en begeleiding op maat
  - o O6 Materiële leef- en leeromgeving
  - o O7 Leerlingenevaluatie
  - o O8 (OV4) Leereffecten
- voor het onderzoek **leerlingenbegeleiding**:
  - o BP1 Passende begeleiding op school- en doelgroepniveau
  - o BP3 Ondersteuning van de teamleden

24-01-24

Welke regelgeving onderzoekt de onderwijsinspectie?

Scholen worden geacht alle onderwijsregelgeving te respecteren. Het doorlichtingsteam bekijkt een selectie van de onderwijsregelgeving, afhankelijk van het doorlichtingsscenario.

Hoe voert de onderwijsinspectie haar onderzoeken uit?

De onderwijsinspectie gaat na of de school tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen van het OK aan de hand van een relevante steekproef. De onderzoeken zijn steeds gebaseerd op een combinatie van onderzoeksmethoden en bronnen (kwantitatieve en kwalitatieve data, documenten, observaties, gesprekken en gevalstudies).

In de nabije toekomst zal er ook voor het buitengewoon secundair onderwijs met bevragingen gewerkt worden. De bevragingen in dit doorlichtingsscenario zullen volgende partners betrekken:

- leerlingen
- teamleden
- ouders.

Gesprekspartners

De school kiest welke gesprekspartners zij aan de gesprekken laat deelnemen. Door een optimale selectie van gesprekspartners draagt de school bij aan het slagen van de ontwikkelingsgerichte dialoog. De directeur bespreekt de selectie van de gesprekspartners met de teamcoördinator bij het opmaken van de dagplanning. Indien blijkt dat het aantal gesprekspartners onredelijk laag of hoog is of dat een gesprekspartner geen actieve rol speelt binnen de school, gaat de teamcoördinator daarover in dialoog met de school. Als de school akkoord gaat en het praktisch haalbaar is voor de pedagogische begeleidingsdienst, kan een pedagogisch begeleider aanwezig zijn tijdens het synthesesgesprek. Het doorlichtingsteam of de school kan ook het bestuur uitnodigen voor het synthesesgesprek.

24-01-24

3 Het doorlichtingsscenario

3.1 Het onderzoek naar de kwaliteitsontwikkeling

3.1.1 Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?

Het onderzoek gebeurt aan de hand van:

- een gesprek over de kwaliteitsontwikkeling
- proceswandelings
- een observatiewandeling met de directeur
- documentenstudie
- observaties
- eventuele tussentijdse gesprekken
- vaststellingen uit bevragingen, uit andere onderzoeken en uit gesprekken met leerlingen
- een reflectiegesprek.

Gesprek over onderwijskundig beleid gericht op het handelingsplanmatig werken

Doel van het gesprek is zicht te krijgen op hoe het beleidsteam het onderwijskundig beleid vormgeeft. Het doorlichtingsteam gaat in het bijzonder in gesprek over de maatregelen en afspraken die de handelingsplanmatige werking vormgeven.

In dit gesprek duidt de school ook waar de inspecteurs alle relevante informatie kunnen terugvinden in het digitaal platform van de school (indien van toepassing).

Gesprek kwaliteitsontwikkeling

Het doorlichtingsteam wil met dit gesprek zicht krijgen op hoe het beleidsteam het strategisch beleid, het organisatiebeleid, het onderwijskundig beleid en de kwaliteitszorg vormgeeft binnen de visie en de context van de school. Het doorlichtingsteam gaat in het bijzonder in gesprek over de maatregelen en afspraken waarmee het beleidsteam de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding en de onderwijsleerpraktijk ontwikkelt, evalueert, borgt en bijstuurt. Is er een beleid inzake de verticale samenhang? Heeft het beleidsteam doelgerichte maatregelen en afspraken? Kennen de personeelsleden deze maatregelen en afspraken? Worden de maatregelen en afspraken gecommuniceerd, geëvalueerd en bijgestuurd?

Proceswandelings

Om zicht te krijgen op de kwaliteitsontwikkeling van de school, doet het doorlichtingsteam een aantal proceswandelings. Bij een proceswandeling zoomt het doorlichtingsteam binnen een afgebakend thema, gekoppeld aan het doorlichtingsscenario, in op de visie, het beleid en de systematiek van de kwaliteitszorg. De proceswandelings maken deel uit van het gesprek kwaliteitsontwikkeling, de gesprekken onderwijsleerpraktijk en het gesprek over de leerlingenbegeleiding.

Documentenstudie kwaliteitsontwikkeling

Aan de hand van documentenstudie en op basis van relevante informatie die het beleidsteam aanreikt, krijgt het doorlichtingsteam zicht op de visie, het strategisch beleid, het organisatiebeleid, het onderwijskundig beleid en de kwaliteitszorg. De school kiest zelf op welke wijze ze haar kwaliteit ontwikkelt, evalueert, borgt en bijstuurt en welk systeem ze daarvoor hanteert.

24-01-24

Observatiewandeling met de directeur

Tijdens deze wandeling stappen de teamcoördinator en de directeur door de school en bezoeken klaslokalen, werkplaatsen en andere ruimtes. Ze voeren ook samen enkele lesobservaties uit. Vanuit het startgesprek kwaliteitsontwikkeling bepaalt de teamcoördinator een focus die tijdens de wandeling aanleiding geeft tot een verdere dialoog over welke impact die heeft op de onderwijsleerpraktijk. De teamcoördinator legt zo samen met de directeur de relatie tussen de observaties en de systematiek van kwaliteitszorg van de school.

Andere observaties kwaliteitsontwikkeling

Op basis van observaties krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk en van de leerlingenbegeleiding om zo de relatie te leggen met de systematiek van kwaliteitszorg van de school. Het doorlichtingsteam observeert tijdens lesbezoeken en woont activiteiten bij.

Eventuele tussentijdse gesprekken

Het doorlichtingsteam wil met deze gesprekken het beeld van de visie, het strategisch beleid, het organisatiebeleid, het onderwijskundig beleid en de kwaliteitszorg verfijnen door in gesprek te gaan met het beleidsteam. Het beleidsteam verduidelijkt de eigen aanpak en standpunten op het vlak van kwaliteitsontwikkeling.

Reflectiegesprek kwaliteitsontwikkeling

Het doorlichtingsteam wil met dit reflectiegesprek de vaststellingen uit het onderzoek naar de kwaliteitsontwikkeling terugkoppelen en afoetsen en er samen met het beleidsteam over reflecteren. Daarbij neemt het beleidsteam een actieve rol op en deelt het zijn inzichten en overwegingen met het doorlichtingsteam. Zowel sterktes als werkpunten komen aan bod. Samen met het beleidsteam legt het doorlichtingsteam de relatie tussen de geobserveerde kwaliteit en de systematiek van kwaliteitszorg van de school. We staan ook stil bij het beleid inzake de verticale samenhang. Eventueel worden samen ook mogelijke toekomstgerichte doelen en acties besproken. Op het einde van het reflectiegesprek is het voor het beleidsteam duidelijk in welke mate de kwaliteitsontwikkeling tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK en wat de voorlopige beoordeling van de ontwikkelingsschalen voor het onderzoek kwaliteitsontwikkeling is.

3.1.2 Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?

Voornamelijk het doorlichtingsteam en het beleidsteam zijn de gesprekspartners in dit onderzoek. De school bepaalt zelf of zij andere leden van het schoolteam laat deelnemen aan deze gesprekken. Een inspecteur stuurt namens het doorlichtingsteam het start- en reflectiegesprek met het beleidsteam van de school aan.

3.1.3 Veelgestelde vragen en antwoorden

Wat bedoelt de onderwijsinspectie met 'de kwaliteitszorg van een school'?

Kwaliteitszorg is een cyclisch proces waarbij de kwaliteit systematisch en betrouwbaar wordt geëvalueerd en waarbij op basis van die evaluaties de kwaliteit wordt verankerd of bijgestuurd. De onderwijsinspectie gaat na of de school de kwaliteitsbewaking volgens een eigen systematiek aanpakt. Hoe de school dit aanpakt, behoort tot de vrijheid van de school.

Wat bedoelt de onderwijsinspectie met 'de kwaliteitsontwikkeling van een school'?

24-01-24

Kwaliteitsontwikkeling is het geheel van de visie, het beleid (met in het bijzonder het onderwijskundig beleid) en de kwaliteitszorg.

Zijn er richtvragen of richtlijnen voor het gesprek over de kwaliteitsontwikkeling?

Er zijn geen richtvragen voor dit gesprek, noch voor andere gesprekken tijdens de doorlichting. Op die manier streeft de onderwijsinspectie een ontwikkelingsgerichte dialoog na die maximaal vanuit de schoolspecifieke situatie en de inbreng van het schoolteam vertrekt.

3.2 Het onderzoek naar de onderwijsleerpraktijk

3.2.1 Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?

Het onderzoek gebeurt geïntegreerd met het onderzoek leerlingenbegeleiding en aan de hand van:

- documentenstudie
- observaties
- gesprekken over de onderwijsleerpraktijk met geobserveerde en andere teamleden
- informatie uit bevragingen of uit gesprekken met leerlingen
- een reflectiegesprek over de onderwijsleerpraktijk met (een afvaardiging van) de teamleden.

Documentenstudie onderwijsleerpraktijk

Aan de hand van documentenstudie krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de onderwijsleerpraktijk. Daarvoor dienen de leraren de relevante documenten voor de doorlichtingsfocus te bezorgen (zie [Doorlichting buitengewoon secundair onderwijs \(buso\) | \(onderwijsinspectie.be\)](https://onderwijsinspectie.be) voor het document 'te bezorgen informatie').

Observaties onderwijsleerpraktijk

Op basis van observaties krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de verschillende aspecten van de onderwijsleerpraktijk. Het doorlichtingsteam doet daarvoor lesbezoeken en woont activiteiten bij.

Startgesprek onderwijsleerpraktijk

Het doorlichtingsteam wil met deze gesprekken het beeld van de verschillende aspecten van de onderwijsleerpraktijk verfijnen. De teamleden verduidelijken de eigen onderwijsleerpraktijk, eventueel aan de hand van schooleigen of leerlinggebonden documenten (zoals verslagen van werkgroepen, lesonderwerpen, taken, evaluaties ...). Doel van het gesprek is zicht te krijgen op hoe de teamleden in het structuuronderdeel in de focus kwaliteitsvol onderwijs nastreven. De focus ligt op enkele aspecten van de onderwijsleerpraktijk. Het **eerste deel** van het gesprek is gericht op de wijze waarop de teamleden onderwijs en begeleiding op maat bieden. Het doorlichtingsteam gaat hiervoor in gesprek met het multidisciplinair team (ASV, BGV, paramedici ...) van één pedagogische eenheid uit de focus. Zij duiden hoe ze samen, als klassenraad, het maatwerk vormgeven. In het **tweede deel** gaat de inspecteur in gesprek met de betrokken teamleden over de leer- en ontwikkelingsgerichte instructie en de effectieve feedback voor het structuuronderdeel in de focus.

Reflectiegesprek onderwijsleerpraktijk

Het doorlichtingsteam wil met dit reflectiegesprek de vaststellingen uit het onderzoek naar de onderwijsleerpraktijk terugkoppelen en afoetsen en er samen met de teamleden (en eventueel het beleidsteam) over reflecteren. Daarbij nemen de teamleden een actieve rol op en delen ze hun inzichten en overwegingen met het doorlichtingsteam. Zowel sterktes als werkpunten komen aan bod. Samen met de teamleden legt het doorlichtingsteam de relatie tussen de geobserveerde kwaliteit en de systematiek van kwaliteitszorg van de school. Eventueel worden samen ook mogelijke toekomstgerichte doelen en acties besproken. Op het einde van het reflectiegesprek is het voor het schoolteam duidelijk in welke mate de onderwijsleerpraktijk tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK en wat de voorlopige beoordeling voor het onderzoek onderwijsleerpraktijk is.

24-01-24

3.2.2 Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?

Het doorlichtingsteam voert de gesprekken onderwijsleerpraktijk met een selectie van teamleden.

3.2.3 Veelgestelde vragen en antwoorden

Wanneer wordt de doorlichtingsfocus voor het onderzoek onderwijsleerpraktijk meegedeeld aan de school?

Dat gebeurt tijdens het contact met de teamcoördinator, ten laatste één week voor de start van de doorlichting.

Bij observaties in de klas: moeten leraren hun les aanpassen?

De onderwijsinspectie leert de school graag kennen in haar normale, dagelijkse werking.

Komen de onderwijsinspecteurs in elke klas observeren?

Het doorlichtingsteam observeert in de eerste plaats wat in de doorlichtingsfocus staat. Het doorlichtingsteam kan echter bijkomende observaties uitvoeren, ook tijdens lessen die niet tot de doorlichtingsfocus behoren.

Weet de school vooraf in welke lessen er een observatie zal gebeuren?

Neen, de onderwijsinspectie kan elke les of activiteit bijwonen. Enkel in uitzonderlijke situaties rekening houdend met individuele noden van leerlingen, wordt vooraf aangegeven welke les bezocht wordt.

24-01-24

3.3 Het onderzoek naar de leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen

Het kwaliteitsdecreet geeft de onderwijsinspectie de opdracht om na te gaan of de school een kwaliteitsvol beleid op de leerlingenbegeleiding ontwikkelt, implementeert en evalueert. Daarnaast heeft de onderwijsinspectie ook de opdracht tijdens de doorlichting een evaluatie uit te spreken over het gelijkeonderwijskansenbeleid dat de school voert. Gezien de verwevenheid van het beleid op de leerlingenbegeleiding en gelijke onderwijskansen kiest de onderwijsinspectie ervoor om beide onderzoeken te integreren in één onderzoek: het onderzoek naar de leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen. Naast het doorlichtingsadvies vind je in het doorlichtingsverslag een aparte uitspraak terug over de leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen (voor elke school) en een aparte uitspraak over het gelijkeonderwijskansenbeleid (voor de scholen die GOK-middelen ontvangen).

3.3.1 Hoe voert het doorlichtingsteam dit onderzoek uit?

Het onderzoek gebeurt geïntegreerd met het onderzoek naar de kwaliteitsontwikkeling, de onderwijsleerpraktijk en de begeleidingsprincipes en aan de hand van:

- een gesprek over de leerlingenbegeleiding met een multidisciplinaire afvaardiging van het schoolteam.
- documentenstudie
- observaties
- vaststellingen uit andere onderzoeken, uit bevragingen en uit gesprekken met teamleden
- een reflectiegesprek over de leerlingenbegeleiding a.d.h.v. de begeleidingsprincipes

Gesprek leerlingenbegeleiding

Het doorlichtingsteam wil met dit gesprek zicht krijgen op hoe de leerlingenbegeleiders, de leraren en andere teamleden de leerlingenbegeleiding vormgeven binnen de visie en de context van de school. De leerlingenbegeleiders en teamleden lichten toe hoe ze tegemoetkomen aan de begeleidingsprincipes, opgenomen in dit doorlichtingsscenario. Het doorlichtingsteam gaat ook in gesprek over de eventuele maatregelen en afspraken waarmee de leerlingenbegeleiders en de teamleden de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding evalueren en borgen. Het doorlichtingsteam gaat na of de school haar eigen systematiek van kwaliteitszorg toepast op de leerlingenbegeleiding.

Documentenstudie leerlingenbegeleiding

Aan de hand van documentenstudie en het leerlingvolgsysteem krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de leerlingenbegeleiding op basis van relevante informatie en schooleigen functionele documenten die de leerlingenbegeleiders en de teamleden aanreiken.

Observaties leerlingenbegeleiding

Op basis van observaties krijgt het doorlichtingsteam zicht op de kwaliteit van de verschillende aspecten van de leerlingenbegeleiding. Het doorlichtingsteam observeert tijdens lesbezoeken en woont activiteiten bij. Die observaties kunnen plaatsvinden tijdens de volledige doorlichting en in alle klassen.

24-01-24

Reflectiegesprek leerlingenbegeleiding

Het doorlichtingsteam wil met dit reflectiegesprek de vaststellingen uit het onderzoek naar de leerlingenbegeleiding terugkoppelen en aftoetsen en er samen met het schoolteam over reflecteren. Daarbij neemt de school een actieve rol op en deelt ze haar inzichten en overwegingen met het doorlichtingsteam. Zowel sterktes als werkpunten komen aan bod. Samen met de gesprekspartners legt het doorlichtingsteam de relatie tussen de geobserveerde kwaliteit en de systematiek van kwaliteitszorg van de school. Eventueel worden samen ook mogelijke toekomstgerichte doelen en acties besproken. Op het einde van het reflectiegesprek is het voor de leerlingenbegeleiders en de andere teamleden duidelijk in welke mate de leerlingenbegeleiding in de school tegemoetkomt aan de kwaliteitsverwachtingen uit het OK en is het voor hen duidelijk wat de voorlopige inschaling voor het onderzoek leerlingenbegeleiding is.

3.3.2 Wie zijn de gesprekspartners in dit onderzoek?

De inspecteur voert het gesprek leerlingenbegeleiding en het reflectiegesprek met de leerlingenbegeleiders en enkele teamleden van de school. De teamleden zijn bij voorkeur representatief voor de verschillende opleidingsvormen en fasen.

3.3.3 Veelgestelde vragen en antwoorden

Heeft de onderwijsinspectie recht op inzage in een leerlingendossier tijdens een doorlichting in een school? Wat met de privacywetgeving?

Ja, de onderwijsinspectie heeft recht op inzage in een leerlingendossier tijdens een doorlichting aangezien de onderwijsinspecteurs de leerlingendossiers enkel raadplegen. Ze slaan de leerlingendossiers niet elektronisch op en ze verwerken geen persoonsgegevens. Met verwerking van persoonsgegevens wordt elke bewerking m.b.t. de persoonsgegevens bedoeld, zoals verzamelen, bewaren, bewerken, wijzigen, verspreiden ...

Moet de onderwijsinspectie voor het raadplegen van leerlingendossiers een machtiging vragen aan de Vlaamse toezichtcommissie?

Neen, een machtiging is volgens de regelgeving over de bescherming van de natuurlijke personen bij de verwerking van persoonsgegevens enkel vereist voor de elektronische mededeling van persoonsgegevens en voor zover dat op systematische en georganiseerde wijze gebeurt. De onderwijsinspecteurs raadplegen enkel de leerlingendossiers, ze slaan ze niet op of ze verwerken ze niet.

Kan een school inzage in een leerlingendossier weigeren aan de onderwijsinspectie?

Neen, elke school moet kwaliteitsonderwijs verstrekken. Dat houdt in dat een school minimaal de onderwijsreglementering respecteert. De school moet tevens tegemoetkomen aan de kwaliteitsverwachtingen opgenomen in het referentiekader voor Onderwijskwaliteit (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, art.4).

De onderwijsinspectie gaat tijdens een doorlichting na of een school kwaliteitsonderwijs verstrekt. Voor alle onderzoeken combineert de onderwijsinspectie onderzoeksmethoden en bronnen om de validiteit te vergroten. Dat wil zeggen dat de onderwijsinspectie ernaar streeft de bevindingen te baseren op de combinatie van drie of meer onderzoeksmethoden, zoals de datawijzer, gesprekken,

24-01-24

observaties, documentenstudie en gevalstudies. Het raadplegen van leerlingendossiers is nodig om op een betrouwbare wijze te onderzoeken of scholen effectief en op een kwaliteitsvolle manier doen wat ze moeten doen.

De controle door de onderwijsinspectie mogelijk maken is een erkenningsvoorwaarde. Daarnaast bepaalt het kwaliteitsdecreet (art.33) dat de onderwijsinspectie de nodige gegevens mag opvragen. Er is dus een decretale bepaling die de school verplicht om inspecteurs inzage te geven in leerlingendossiers.

3.4 Het onderzoek naar het beleid op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne

Tijdens elke doorlichting doet het inspectieteam beperkte vaststellingen over de woonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Kort na de doorlichting vindt een gesprek plaats met het beleidsteam en de preventieadviseur en/of de lokale contactpersoon over het dynamisch risicobeheersingssysteem. Uit de analyse van de vaststellingen tijdens de doorlichting, het gesprek en de vorige doorlichtingsverslagen, bepaalt de onderwijsinspectie welke scholen een aparte doorlichting BVH krijgen. Voor meer informatie over deze doorlichtingen BVH, raadpleeg onze website www.onderwijsinspectie.be.

4 Het doorlichtingsverslag en het advies

Het doorlichtingsverslag

De bevindingen van de verschillende onderzoeken tijdens de doorlichting vinden een neerslag in het doorlichtingsverslag.

Hoewel de beoordeling van het doorlichtingsteam gebaseerd is op ontwikkelingschalen, formuleert het doorlichtingsteam de verslagen schoolspecifiek op basis van de vaststellingen. Daarnaast rekent het doorlichtingsteam ook op de reflectiegesprekken en op het synthesegesprek om de school te stimuleren en om samen met de school te reflecteren over haar sterke punten en aandachtspunten.

Het doorlichtingsverslag eindigt met het advies over de verdere erkenning van de school samen met een aantal aanbevelingen. Die aanbevelingen bestaan uit sterke punten, ontwikkelkansen en tekorten. In het kader van het onderzoek naar de leerlingenbegeleiding, formuleert het doorlichtingsteam ook een uitspraak over de leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen (in elke school) en een uitspraak over het gelijkeonderwijskansenbeleid (voor de scholen die GOK-middelen ontvangen).

De school ontvangt het ontwerpverslag na de doorlichting. De teamcoördinator neemt daarna contact op met de school. De directeur kan dan feitelijke onjuistheden melden die het doorlichtingsteam nog kan rechtzetten. Het advies, de uitspraak leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen, de uitspraak gelijkeonderwijskansenbeleid en de inschalingen kunnen op dat moment echter niet meer worden gewijzigd.

Uiterlijk binnen dertig kalenderdagen (vakantiedagen niet meegerekend) na de ontvangst van het doorlichtingsverslag kan de directie of het bestuur een bespreking van het verslag aanvragen bij de inspecteur-generaal. Die aanvraag wordt schriftelijk ingediend en gebeurt zoals aangegeven op de website van de onderwijsinspectie. Op het moment van de bespreking is het verslag definitief en is ook het advies al bepaald. De bespreking wordt zo spoedig mogelijk gepland en het bestuur bepaalt zijn vertegenwoordiging. Het doel van het bijkomende gesprek is om verduidelijking over het verslag te krijgen.

24-01-24

Het advies

Het doorlichtingsteam formuleert een advies over de verdere erkenning van de school. Er zijn twee adviezen mogelijk.

Indien de school in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, formuleert het doorlichtingsteam **een gunstig advies**. Dat advies heeft 2 varianten:

- een gunstig advies zonder meer
- een gunstig advies met de verplichting om te werken aan de tekorten. Het doorlichtingsverslag vermeldt geen termijn waarbinnen die tekorten moeten zijn weggevoerd. Bij de volgende doorlichting kunnen de tekorten opnieuw in de doorlichtingsfocus staan.

Indien de school niet in voldoende mate tegemoetkomt aan de erkenningsvoorwaarden, kan het doorlichtingsteam **een ongunstig advies** formuleren. Daarbij houdt het doorlichtingsteam rekening met de kwaliteitsontwikkeling of specifieke contextfactoren. Dat advies heeft 2 varianten:

- een ongunstig advies met mogelijkheid om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt op voorwaarde dat het bestuur het engagement aangaat om zich bij het werken aan de tekorten extern te laten begeleiden. Indien het schoolbestuur gebruikmaakt van het recht om te verzoeken dat de procedure tot intrekking van de erkenning niet opgestart wordt en zich extern laat begeleiden, volgt er een nieuwe doorlichting binnen een tijdsperiode die de onderwijsinspectie bepaalt op basis van de ernst en de aard van de tekorten en die minimum 90 dagen bedraagt, behalve als de tekorten betrekking hebben op de woonbaarheid, veiligheid en hygiëne;
- een ongunstig advies zonder mogelijkheid om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten. Het schoolbestuur kan een beroep indienen tegen die onmogelijkheid. Binnen de 60 kalenderdagen na het indienen van het beroep, onderzoekt een nieuw en paritair samengesteld doorlichtingsteam de argumenten die het bestuur aangeeft om te rechtvaardigen dat er wél een mogelijkheid moest zijn om te verzoeken de procedure tot intrekking van de erkenning niet op te starten.

Uitspraak leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen en uitspraak gelijkeonderwijskansenbeleid

Op basis van de vaststellingen met betrekking tot de kwaliteitsontwikkeling en de begeleidingsprincipes doet het doorlichtingsteam ook een uitspraak over de leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen (in elke school) en een uitspraak over het gelijkeonderwijskansenbeleid (in de scholen die GOK-middelen ontvangen).

De onderwijsinspectie beoordeelt het beleid op de leerlingenbegeleiding met het oog op inclusie en gelijke onderwijskansen als positief, positief met werkpunten of negatief. Een negatieve beoordeling kan leiden tot de verplichting voor de school om zich extern te laten begeleiden.

De beoordeling van de onderwijsinspectie over de aanwending van de GOK-middelen is positief, negatief of niet van toepassing.

- Bij een positieve evaluatie behoudt de school de GOK-middelen.

24-01-24

- Na een eerste negatieve evaluatie moet de school een engagement tot remediëring met externe begeleiding en ondersteuning aangaan. Is de eerstvolgende evaluatie opnieuw negatief, dan ontvangt de school vanaf het daaropvolgend schooljaar slechts de helft van de GOK-middelen tot ze een positieve evaluatie heeft. De onderwijsinspectie evalueert de school opnieuw binnen een termijn van één jaar.

5 Hoe kan u zich voorbereiden op de doorlichting?

Zodra de teamcoördinator u geïnformeerd heeft over wanneer de doorlichting in uw school plaatsvindt, kan u starten met de voorbereidingen. U kan daarvoor deze leidraad en de informatie op www.onderwijsinspectie.be gebruiken.

6 Hoe kan u feedback geven op de doorlichting?

De teamcoördinator staat gedurende de hele doorlichting open voor feedback over de doorlichtingsprocedure. Ook na het synthesegebesprek hoort het doorlichtingsteam graag hoe de school de doorlichting heeft ervaren.

Na afronding van de doorlichting en samen met het doorlichtingsverslag, ontvangt u een uitnodiging om feedback te geven aan de onderwijsinspectie. U ontvangt daarvoor een link naar een online bevraging. De resultaten van die bevraging worden gebruikt voor de interne kwaliteitszorg van de onderwijsinspectie.